

Prof. dr. sc. Yvonne Vrhovac

Yvonne Vrhovac rođena je u Zagrebu 1940. godine. Maturirala je u Klasičnoj gimnaziji 1958. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je 1963. godine francuski jezik i književnost kao prvi glavni predmet i engleski jezik i književnost kao drugi predmet. Iste se godine zaposlila u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, gdje je radila osamnaest godina. Poslijediplomski studij završila je 1977. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Magistarski rad obranila je 1980. godine, a doktorat iz područja filologije 1988. godine. Od 1981. godine u stalnom je radnom odnosu na Odsjeku za romanistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Izvanredni je profesor za kolegij metodike nastave francuskog jezika. Odlikovana je Ordenom viteza Legije časti (Chevalier de la Legion d'honneur).*

Funkcije na fakultetu

Pročelnica Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, od 1989. do 1991.; u nekoliko mandata članica Znanstveno-nastavnog vijeća i Savjeta fakulteta; od 1988. godine voditeljica poslijediplomskog studija metodike nastave stranih jezika; voditeljica individualnih seminara za postdiplomante francuskog jezika.

Članstvo, funkcije

Od 1989. do 1993. godine predsjednica Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku; od 1980. godine pedagoška savjetnica Alliance française u Zagrebu; od 1992. godine članica ispitne komisije za ispite *Certificat élémentaire de langue française* i *Diplôme de langue française Alliance française* u Parizu; članica ispitne komisije DELF i DALF; predsjednica ispitne komisije za stručne ispite za profesore francuskog jezika pri Ministarstvu prosvjete i športa.

Urednički rad

Urednica četiriju zbornika radova godišnjeg savjetovanja HDPL-a (1989-1993); deset godina (1977-1987) članica Uredivačkog odbora časopisa *Strani jezici*; suurednica monografija *Children and Foreign Languages / Les enfants et les langues étrangères* I, II.

Znanstveni i stručni rad

Sudionica mnogobrojnih domaćih i inozemnih znanstvenih i stručnih skupova na kojima izlaže o različitim aspektima procesa učenja stranog jezika i o aktualnim pitanjima suvremene glotodidaktike; predavateljica na seminarima za profesore stranih jezika, u organizaciji Ministarstva prosvjete i športa; autorica i recenzentica mnogobrojnih testova za vrednovanje znanja, kao i zadataka za natjecanja u stranim jezicima; autorica, savjetnica i predsjednica odbora za izradu nastavnih programa za francuski jezik; voditeljica škole stranih jezika pri Studentskom centru (1989-1993); autorica i suautorica serije udžbenika za francuski jezik u osnovnoj i srednjoj školi; suautorica televizijskih emisija za učenje francuskog jezika (*Visages de la France* - 1981, *Entrée libre* - 1985, *TV ratna škola* - 1991, videokasete *Le français en première année de primaire*, 1992. i *Le français en*

* Orden Legije časti dodjeljuje se na nalog Predsjednika Republike Francuske zaslužnim promicateljima francuske kulture i civilizacije. Odličje, koje je 1802. godine ustanovio Napoleon, ima tri stupnja (*chevalier, officier, commandant*) i dvije časti (*grand officier* i *grand-croix*). Na ordenu su lik Marianne, dvije francuske zastave, natpis *Honneur et Patrie* te datum ustanovljenja odličja - 29. floréal an X. U svečanim prigodama odlikovani nosi malu crvenu vrpcu na reveru.

quatrième année de primaire, 1995); od 1989. godine aktivna sudionica u radionicama projekta Vijeća Europe o učenju stranih jezika u ranoj dobi; najprije članica, zatim zamjenica voditelja, a od 1996. godine voditeljica projekta Učenje i usvajanje stranih jezika u ranoj školskoj dobi pri Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske.

Izbor objavljenih radova

- Opis razredne interakcije pri komunikacijskom učenju stranog jezika, *Strani jezici*, XII, br. 3, Školska knjiga, Zagreb 1983. str. 169-178

- Français et langue maternelle en Yougoslavie; convergences et contacts, *Le Français dans le Monde*, No 177, Hachette-Larousse, Paris 1983. str. 31-35

- Poslovice u nastavi stranog jezika, *Strani jezici*, IX, br. 3, Školska knjiga, Zagreb 1980, str. 267-271

- Francuske poslovice, *Strani jezici*, IX, br. 3, Školska knjiga, Zagreb 1980, str. 272-274

- O upotrebi prošlih vremena u francuskom jeziku, *Strani jezici*, IX, br.4, Školska knjiga, Zagreb, 1980, str. 339-342

- Prikaz gramatike Julija Adamovića: "Francuska gramatika za srednje škole, izdana u Hrvatskoj 1894. godine", *Strani jezici*, X, br.1-2, Školska knjiga, Zagreb 1981, str. 14-22

- Prikaz i osvrt na dva poglavlja iz Adamovićeve gramatike, *Strani jezici*, X, br. 1-2, Školska knjiga, Zagreb 1981.

- Lecture - écriture, *Strani jezici*, XI, br. 3-4, Školska knjiga, Zagreb 1982, str. 260-265

- Učenje francuskog jezika posredstvom malog ekrana, *Strani jezici*, XIV, br. 4, Školska knjiga, Zagreb 1985, str. 201-203

- Komunikacijske funkcije videa u nastavi stranih jezika, *Strani jezici*, XIX, br. 1-2, Školska knjiga, Zagreb 1990, str. 29-34

- The Use of Questions in Classroom Language, *Studia Romanica et Anglica Zagrabienis* XXXV, Filozofski fakultet, Zagreb 1990, str. 161-171

- Može li se u didaktičkoj sredini naučiti komunicirati, *Strani jezici*, XX, br. 4, Školska knjiga, Zagreb 1991, str. 249-256

- Des facteurs psychologiques dans l'apprentissage de français - Une expérience menée en Croatie, *Studia Romanica et Anglica Zagrabienis* XXXVII, Filozofski fakultet, Zagreb 1992, str. 153-170

- L'attitude envers les Français influe-t-elle sur l'apprentissage du français, *Studia Romanica et Anglica Zagrabienis* XXXVIII, Filozofski fakultet, Zagreb 1993, str. 159-168

- Projet expérimental d'enseignement du français à l'âge précoce en Croatie; a) Attitudes des petits apprenants vis-à-vis du français; b) Analyse interactive au cours de la narration d'une histoire, Monografija *Children and Foreign Languages / Les enfants et les langues étrangères*, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb 1993, str. 87-105

- Kako djeca pričaju priču, *Strani jezici*, XXII, br.3-4, Školska knjiga, Zagreb 1993, str. 198-218

- Un innovateur de l'enseignement du français à Zagreb, *Etudes de linguistique appliquée* No 90, Didier - Erudition, Paris 1993, str. 93-100

- Učeničkov međujezik, Zbornik *Uporabno jezikoslovje* V. kongresa Zveze Društva za uporabno jezikoslovje Jugoslavije, Ljubljana 1989, str. 485-490

- Prožimanje kultura i učenje jezika, *Zbornik radova HDPL-a*, Zagreb 1991, str. 35-38
- Može li se na satu stranoga jezika zanemariti materinski jezik, *Zbornik radova HDPL-a*, Zagreb 1992, str. 67-73.
- Vrhovac-Skender: Testiranje usmenog izraza u stranom jeziku eksperimentalnih drugih razreda osnovne škole - Metode rada, *Strani jezici, XXII, br. 3-4*, Školska knjiga, Zagreb 1993.
- Vilke-Vrhovac: Radionica 4B Projekta Europskog Vijeća "Učenje stranih jezika u osnovnoj školi" kao sastavni dio projekta LANGUAGE LEARNING FOR EUROPEAN CITIZENSHIP - APPRENTISSAGE DES LANGUES ET CITOYENNETE EUROPEENNE, *Strani jezici, XXII, br. 3-4*, Školska knjiga, Zagreb 1993, str. 304-310
- Batušić-Vrhovac-Horvat-Vukelja: En français s'il vous plaît, serija udžbenika i radnih priručnika za 7. razred (1. izdanje 1986) i 8. razred osnovne škole (1. izdanje 1987), Školska knjiga, Zagreb
- Batušić-Vrhovac-Horvat-Vukelja: En français s'il vous plaît, priručnik za nastavnike (uz istoimene udžbenike), Školska knjiga, Zagreb 1990, 80 str.
- Batušić-Vrhovac: Réfléchis et dis-le en français, serija udžbenika i radnih priručnika za srednje škole – 1 (1. izdanje 1985); 2 (1. izdanje 1986); 3 (1. izdanje 1987); 4 (1. izdanje 1992), Školska knjiga, Zagreb
- Vrhovac-Horvat-Vukelja: Bonjour Mimi, mon premier cahier de français, Školska knjiga, Zagreb 1993, 48 str.
- Vrhovac-Horvat-Vukelja: Ça va Toto, mon deuxième cahier de français, Školska knjiga, Zagreb 1994, 64 str.

RAZGOVOR s prof. dr. sc. YVONNE VRHOVAC

Prošle vas je godine Predsjednik Republike Francuske odlikovao Ordenom viteza Legije časti za vaše zasluge u promicanju francuskoga jezika i kulture. Kako ste doživjeli dodjelu toga visokoga francuskog priznanja?

Bila sam vrlo iznenađena kad me je francuski veleposlanik, gospodin Gaillarde, nazvao kući i neformalno mi priopćio da sam dobila odličje Legije časti. Jedva sam u to mogla povjerovati, a kako sam bila sama kod kuće, nisam imala s kime podijeliti svoje silno uzbuđenje, ponos, veselje, osjećaj ispunjenosti...

Malo je Hrvata dosad dobilo to visoko odličje...

Sjećam se kad ga je dobio prof. Petar Guberina za otkriće AVGS-metode koja se počela primjenjivati u cijelome svijetu. Sjećam se i vremena kad su odlikovani prof. Predrag Matvejević, prof. Vlado Habunek, pa moja majka IvĀba Batušić... Drago mi je da je sa mnom odličje dobila i moja školska kolegica Višnja Machiedo.

Dolazite iz obitelji koja je dala mnogo velikih ljudi u području kulture i humanističkih znanosti. Kako je bilo rasti u takvoj sredini?

Bila sam odmalena "zadojena francuskim virusom". Moja prabaka Emma Fülepp Marković bila je Francuskinja i živjela je u ovoj kući u kojoj i ja sada živim, na prvome katu. Kada smo brat i ja bili mali, imali smo tri-četiri godine, mama bi nas često izjutra, u kućnim ogrtačima, poslala prabaki, našoj *momici*, na igranje. Tako sam naučila prve francuske pjesme i brojalice. Prabaka nam je pokazivala stare francuske razglednice, opisivala nam ih i tako smo u mašti putovali po cijeloj Francuskoj. Prabaka je bila sitna,

simpatična, dinamična žena. Otvorila je prvu školu francuskoga jezika u Zagrebu. Cijeli dešni stan na prvome katu u današnjoj Hebrangovoj 4 bio je internat koji je prabaka vodila s nekoliko odgajateljica... Kada smo brat i ja krenuli u osnovnu školu, počeli smo ići na privatne sate francuskoga kod svoje bake, Emme Gavella, na drugome katu iste zgrade u kojoj je stanovala cijela naša obitelj. Imala sam sate dva puta tjedno, a da bih ih ozbiljno shvatila, baka je sa mnom podučavala još jednu djevojčicu moje dobi. U mojoj šesnaestoj a bratovoj osamnaestoj godini počela nas je podučavati mama, želeći nas što bolje pripremiti za studij.

Jeste li već u toj ranoj dobi posjetili Francusku?

Moj prvi susret s Francuskom dogodio se 1955. godine. To nije bilo nimalo lako vrijeme za putovanja u inozemstvo. No naši su nam roditelji organizirali tromjesečni boravak u obitelji gospodina Blancpaina, književnika i tadašnjega predsjednika Alliance française. Bio je to moj najljepši, nezaboravni boravak u Francuskoj. Najprije smo upoznali Pariz, a zatim smo sa svojim domaćinima proveli dva mjeseca u jednome malom mjestu pokraj Biarritza. Kupali smo se, išli na šetnje i izlete, ali isto tako svaki dan dobivali velike zadaće, pisali diktat, učili napamet ulomke iz djela francuskih književnih klasika. Gospodin Blancpain bio je vrlo strog ali istodobno i vrlo drag. On je zaslužan što sam u svojem prvom susretu s Francuskom upoznala i kulturnu baštinu, i običaje, i manifestacije i tajne francuske kuhinje. I danas, kada god se vidimo, on me još naziva svojom "posvojenom kćeri".

Jeste li po završetku studija dvojili kamo ćete, ili je nastava bila vaš prvi i čvrsti izbor?

Već kao dijete govorila sam da ću biti učiteljica, vjerojatno zato što su svi ženski članovi naše obitelji profesori, od prabake Emme do moje nećakinje Ide. Kada sam 1963. godine diplomirala, u Klasičnoj je gimnaziji bilo slobodno mjesto profesora engleskog jezika, a zatim i francuskoga. Obožavala sam svoju staru gimnaziju i bila sretna što se mogu vratiti među svoje nekadašnje profesore. Oni su me korak po korak učili kako raditi s učenicima. A neki moji tadašnji učenici su moji sadašnji kolege, kao na primjer Mislav Ježić, Dubravko Škiljan, Zrinjka Glovacki-Bernardi, Marin Andrijašević...

Kako je poslije završenog studija teklo vaše stručno usavršavanje?

Na prvome seminaru za nastavnike francuskog jezika bila sam 1966. godine u Sèvreu. Divan seminar, prekrasna sredina, odlična poduka. Poslije toga sam još nekoliko puta bila po mjesec dana u Parizu, Sèvreu, Grenobleu... što na seminarima, što na stručnim sastancima i kongresima.

Kao istaknuti glotodidaktičar što mislite o današnjem načinu obrazovanja budućih nastavnika stranih jezika u nas?

Oni danas dobivaju više nego što smo mi dobili: imaju dva semestra nastave metodike i dobro organiziranu školsku praksu - i u osnovnoj školi, i u srednjoj školi, pa čak i u vrtićima. Na predavanjima slušaju o najnovijim strujanjima u glotodidaktici. Svi nastavnici stranih jezika imaju mogućnost poslijediplomskog studija. Međutim, mlade bi ljude trebalo brižljivije pratiti kad počnu raditi u školi, i to duže vrijeme. Kad je sat održan, valjalo bi ga detaljno analizirati. U inozemstvu se mladi nastavnici čak snimaju videokamerom kako bi se moglo što bolje analizirati njihovo verbalno ali i neverbalno ponašanje, koje je i te kako važno.

Što općenito mislite o važnosti permanentnoga stručnog usavršavanja profesora stranih jezika?

Takvo bi obrazovanje trebalo biti sustavnije organizirano. Za jezičnu je praksu dobro

što su strani jezici poprilično zastupljeni u suvremenim medijima. Međutim, francuski je u medijima manje prisutan. Naši nastavnici nisu dovoljno "izloženi" francuskom iskazu pa s vremenom počnu osjećati da njihov francuski "slabi". O tome bi valjalo misliti kad se organiziraju seminari i svakako predvidjeti više jezičnih vježba za osvježavanje znanja iz morfosintakse, leksika i jezičnih varijeteta jer jezik živi i mijenja se.

Vaše je ime čvrsto vezano i uz Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. Bili ste njegova predsjednica u vrijeme kad se Hrvatska borila za priznanje. Možete li se prisjetiti tih dana?

Bila sam predsjednica HDPL-a, a Marin Andrijašević tajnik u dva mandata, od 1989. do 1993. godine. U to se vrijeme radilo na tome da se sva hrvatska društva osamostale. Naša prva molba AILA-i 1992. godine bila je odbijena s izgovorom da nam nedostaju neki dokumenti. Godinu dana nakon toga, 1993. godine, u Amsterdamu, "branila sam boje" naše zemlje. Bilo je teško, bila sam samo ja iz Hrvatske, morala sam pred velikim skupom ukratko opisati našu cijelu društveno-političku i stručnu problematiku i uvjeriti nazočne da doista zadovoljavamo sve uvjete za primanje u članstvo AILA-e. Sjećam se, kad je došlo vrijeme glasovanja, morala sam, prema pravilima, izići iz dvorane, a onda su me pozvali i priopćili da je HDPL postao članom AILA-e. No i u samoj Hrvatskoj bilo je mnogo teškoća. Iako je to bilo ratno vrijeme, organizirali smo stručne skupove pitajući se zdvojno hoće li kolege iz Osijeka, Zadra, Splita i drugih gradova uopće moći doputovati. U to sam vrijeme bila i pročelnica Odsjeka za romanistiku pa su mi dolazili mnogi novinari iz Francuske, Belgije, Kanade, želeći znati što se to zapravo događa u Hrvatskoj. Sjećam se, na primjer, intervju za jednu kanadsku radiopostaju koji se emitirao uživo. Bio je to težak i odgovoran zadatak, ali znala sam da sve to radim za svoju zemlju, kao što su to radili i mnogi drugi stručnjaci.

Voditeljica ste znanstvenog projekta o ranom učenju stranih jezika. Kako ocjenjujete postignuto? Kakvu budućnost predviđate projektu?

Taj mi je projekt veoma prirastao srcu. Neposredni rad s djecom je najljepša nastavna aktivnost jer djeca su kao spužvice i emotivno se vežu uz učitelja kao uz roditelja. Na stručnome planu projekt ranog učenja stranih jezika je postigao vrlo velike rezultate. Dokazao je da učenje stranih jezika treba početi što ranije, već od vrtića. Naš je projekt izazvao veliki odjek u cijeloj Europi. Imamo povratne informacije od mnogih naših kolega o našim udžbenicima, priručnicima i videokasetama. Bili smo na mnogim sastancima i stručnim skupovima koje je organiziralo Vijeće Europe u Strasbourgu i sve su radne grupe informirane o našem projektu. Svuda smo, dakle, ostavili trag. Međutim, rastužuje nas činjenica što projekt u našoj zemlji nije naišao na odjek u stručnoj javnosti ni veće razumijevanje naših prosvjetnih vlasti. No mi smo se obvezali da ćemo projekt kao i dosad pratiti do završetka školske godine 1999/2000, kad će iz osnovne škole izići prve generacije učenika koji su strani jezik učili od prvog razreda i kojih smo napredak u jeziku sustavno pratili.

Već godinama opada broj osnovnih škola u kojima se uči francuski jezik. Kako vidite posljedice takve situacije?

Ne smijemo dopustiti da francuski potpuno nestane iz naših osnovnih škola. Znamo da je financijska situacija teška, ali moralo bi se ipak dopustiti da se francuski jezik uči i u grupama s manje od 15 učenika. Francuski je jezik važan i zbog položaja Hrvatske u Europi. Na primjer, većina stručnjaka koji nas predstavljaju u Strasbourgu ne vlada francuskim jezikom. Podržavam inicijativu da svi uče engleski, ali bi uz njega morali naučiti još jedan strani jezik. Neka to bude ponajprije francuski, upravo zbog Strasbourga i Bruxellesa.

Autorica ste mnogih znanstvenih i stručnih radova, udžbenika i priručnika. Što je zanimljivije, što je teže - pisati znanstvene radove ili udžbenike?

Znanstvene radove nije lako pisati jer se mora proučiti opsežna literatura. U Hrvatskoj teško dolazimo do najrecentnije literature, pa se moramo snalaziti... Znanstveni rad podrazumijeva i istraživanje na terenu. Svako je takvo istraživanje veliki, složeni mehanizam, koji je "u pogonu" i nekoliko mjeseci, da bismo na kraju dobili stručni članak od desetak stranica... Udžbenici? Prirasli su mi srcu jer su neka vrsta produžetka mojih 18 godina nastavničke prakse u školi, najljepših godina moje karijere. Mislim da svaki metodičar mora ostati u neposrednom kontaktu s nastavom. Zato od 1981. godine vodim po jedan tečaj u Alliance française. Svoje sam udžbenike uvijek iskušavala u praksi, u njih sam ugradila svoje dugogodišnje nastavničko iskustvo, obogatila ih najnovijim spoznajama glotodidaktike i iskustvima stečenim u povremenim susretima s vodećim francuskim glotodidaktičarima i inozemnim autorima udžbenika stranih jezika.

Na čemu sada radite?

Pišem članke za priručnik o ranom učenju stranih jezika u nas. U njemu će biti sabrani znanstveni i stručni radovi voditelja našega projekta, te iskustva naših nastavnika praktičara. Istodobno radim na obnovljenom izdanju serije udžbenika i radnih priručnika *Réflexis et dis-le en français*, kao suautorica sa svojom majkom. Te su udžbenike vrlo dobro prihvatili i učenici i profesori pa se veselim što ćemo im sada, u suradnji s grafičko-likovnim stručnjacima Školske knjige, moći ponuditi obnovljeno izdanje, modernijega i privlačnijeg izgleda.

Radite mnogo, vrlo ste aktivni, imate bogat društveni život, majka ste, a odnedavno i baka. Zato se samo od sebe nameće i ovo posve obično pitanje: kako sve to stignete?

Čovjek na sve stigne ako zna dobro organizirati vrijeme. Svoje svakodnevne aktivnosti pomno raspoređujem, tako da prednost dajem nastavi na fakultetu i svim zaduženjima u vezi s glotodidaktikom (organiziranje hospitacija, konzultacije sa studentima). Uz radnu atmosferu u roditeljskom domu, a ponajviše uz radnu disciplinu svojega supruga, naučila sam rad i dužnosti pretpostaviti dokolici i zabavi. Moj je suprug uvijek imao veliko razumijevanje za moje stručne aktivnosti, a u teškim trenucima uvijek me je ohrabrivao, poticao i podržavao... Spomenuli ste moj društveni život: često idem u kazalište, gledam sve predstave u HNK-u i kazalištu Gavella, družim se s prijateljima. Volim šetnje u prirodi, skijanje za vrijeme zimskih praznika... Kad nađem slobodnog vremena, a za vrijeme vikenda redovito, posvećujem se igri s unučicom.

Razgovarale *Željka Horvat-Vukelja* i *Jelena Mihaljević Djigunović*